

Adult vrouwtje schapenteek parasiterend op een das. Foto auteurs

Onderzoek naar interacties

Teken op Nederlandse zoogdieren

Teken zijn overdrager van verschillende ziektes zoals de ziekte van Lyme en FSME (tekenencefalitis), waarvan alleen de eerste momenteel in Nederland voorkomt. De verantwoordelijke tekensoort in Nederland is de schapenteek (*Ixodes ricinus*), die vooral in bosrijke gebieden leeft. Het aantal pathogenen dat in Nederland in deze teken gevonden wordt, is de laatste jaren toegenomen, net als het aantal mensen dat ziek wordt van de ziekte van Lyme. Daarom is Wageningen Universiteit een onderzoek gestart naar de interactie tussen inheemse zoogdieren, teken en teken-overdraagbare aandoeningen.

Tim Hofmeester en Sipke van Wieren

Waarom zoogdieren, vraagt u zich misschien af. Dat is omdat de schapenteek voor zijn levenscyclus afhankelijk is van drie verschillende gastheren, voor ieder stadium één (figuur 1). De teek begint zijn leven als larve, op zoek naar een gastheer voor een bloedmaaltijd. Na een bloedmaaltijd op een zoogdier, vogel of hagedis, vervelt de larve tot nimf. Deze nimf gaat opnieuw op zoek naar een gastheer voor een bloedmaaltijd. Na deze bloedmaaltijd vervelt de nimf tot adult, waarna de derde gastheer gevonden moet worden. Op deze derde gastheer wordt ook gepaard, waarna

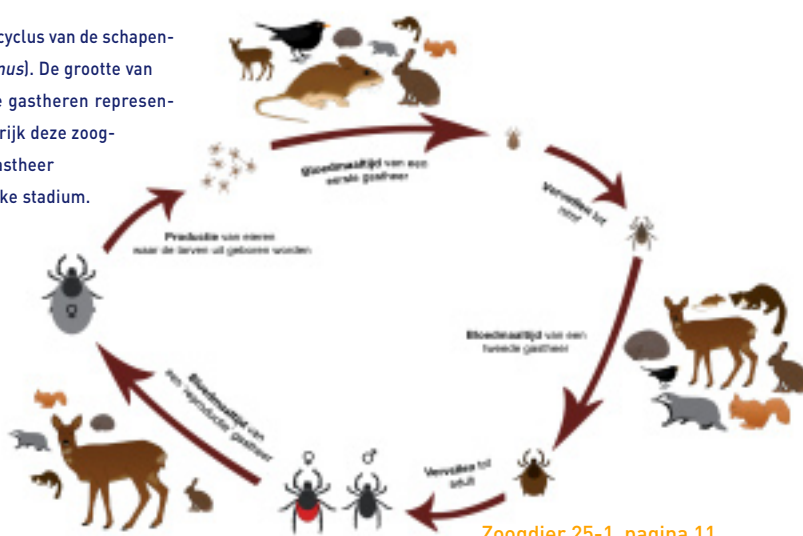
het vrouwtje met een buik vol met bloed eitjes legt. Uit de eitjes kruipen enkele duizenden larven en de cyclus begint opnieuw. Voor de larven zijn de voornaamste gastheren kleine zoogdieren zoals bosmuis en rosse woelmuis en voor de adulten zijn herten de voornaamste gastheren. We weten echter pas weinig over welke zoogdieren belangrijk zijn voor het nimf stadium. Daarnaast weten we ook erg weinig over de rol van zeldzamere zoogdiersoorten, hoeveel teken gebruiken bijvoorbeeld de boomarter als gastheer? Om dit te onderzoeken zijn we in 2013 van

start gegaan met een inventarisatie van de aantallen teken en de besmetting met teken-overdraagbare aandoeningen op Nederlandse zoogdieren. Hierbij lag de nadruk tot nu toe vooral op kleine zoogdieren zoals muizen en spitsmuizen. Ook hebben we al enkele marters en herten kunnen onderzoeken, maar de aantallen middelgrote en grote zoogdieren vallen tot nu toe tegen. In 2014 willen we het onderzoek daarom vervolgen, en daar kunt u bij helpen! We zijn namelijk op zoek naar vers dood gevonden verkeersslachtoffers van in het bos levende zoogdieren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan boomarter, das, haas, vos, egel en eekhoorn. Door de verkeersslachtoffers vers te verzamelen en te onderzoeken kunnen we zonder dat we dieren hoeven te verstoren toch een goed beeld krijgen van de gemiddelde aantallen teken op de Nederlandse zoogdieren. Bijkomstig voordeel is dat we verschillende organen kunnen verzamelen om ze te testen op de aanwezigheid van verschillende pathogenen.

In de periode van maart t/m oktober is de schapenteek het meest actief, dus dieren die verzameld zijn in deze periode zijn extra interessant! Wilt u meehelpen met dit onderzoek of meer weten over teken of teken-overdraagbare aandoeningen, dan kunt u contact opnemen met de auteurs (tim.hofmeester@wur.nl).

Beide auteurs zijn werkzaam bij de Resource Ecology Group van Wageningen Universiteit.

Figuur 1 Levenscyclus van de schapenteek (*Ixodes ricinus*). De grootte van de verschillende gastheren representeert hoe belangrijk deze zoogdieren zijn als gastheer voor het specifieke stadium.

Verder lezen?

Zie voor literatuur naar aanleiding van dit artikel www.zoogdierverseniging.nl/zoogdier. Referenties in dit artikel verwijzen naar op deze website vermelde publicaties.